

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Λογοτεχνικές μελέτες και δοκίμια

SEAMUS HEANEY

Η κυβέρνηση της γλώσσας
 ΜΤΦ: ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ ΜΟΡΑΪΤΗΣ
 «ΠΑΤΑΚΗ», ΣΕΛ. 392, € 19

Τέχνη και ζωή είναι οι γονείς του ποιητή: τέχνη και ζωή έχουν συμβάλει στη διαμόρφωσή του και απαιτούν να αγαπηθούν, να τιμηθούν και να ακουστούν. Πώς μπορούν να συμφιλιωθούν όμως οι απαιτήσεις τους; Όταν η μία τον τραβάει προς το μέρος της, η άλλη διεκδικεί τα δικαιώματά της. Αυτή η συνθήκη βιώνεται οδυνηρά από τον ποιητή, σαν σύγκρουση, σαν εσωτερική διαπάλη. Αλλά ο νομπελίστας Ιρλανδός ποιητής δείχνει, σ' αυτά τα γλαφυρά και διαφωτιστικά στην απλότητά τους δοκίμια, ότι η αληθινή ποίηση, παρ' ότι μακριά από ιδεολογικά δεσμά και αγκυλώσεις, έχει πάντοτε στόχο – μ' άλλα λόγια, ότι η τέχνη δεν μπορεί να είναι ποτέ ξεκομμένη από τη ζωή. Και παραπέμπει σε μια μακρά σειρά μεγάλων τεχνιτών της γλώσσας (Έλιοτ, Κάβανα, Γουόλκοτ, Χέρμπερτ, Μαντελστάμ, Οντεν, Λόουελ, Χόλουμπ, Πλαθ και άλλους) για να μιλήσει για το καθεστώς και τα δικαιώματα του ποιητικού λόγου, αλλά κυρίως για την αξιοπρέπεια του ποιητή και την ευθύνη που είναι υποχρεωμένος να αναλαμβάνει.

ΜΙΣΕΛ ΟΥΕΛΜΠΕΚ

Χ. Φ. Λάβκραφτ. Εναντίον του κόσμου. Εναντίον της ζωής
 ΜΤΦ: ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΤΣΟΓΛΑΝΝΗΣ
 «ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΙΣΤΗΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ», ΣΕΛ. 154

Ο κόσμος του Λάβκραφτ αρνείται τον ρεαλισμό: η αλήθεια βρίσκεται αλλού, στο όνειρο, ακόμη κι αν το όνειρο μεταμορφώνεται σε εφιάλη. Όλο του το έργο είναι η μεταγραφή αυτών των ονείρων, κυριαρχημένη από το όραμα ενός υπόγειου, εχθρικού κόσμου, εποικισμένου με φρικιαστικά όντα, και εξωγήινες, εξωδιστατικές θεότητες που αποζητούν να κάνουν την ανθρωπότητα θήραμά τους: μ' αυτόν τον τρόπο ο Λάβκραφτ κρυσταλλώνει τους ασυνείδητους φόβους του ανθρώπου και αναπαριστάνει τα σκοτάδια του υποσυνείδητου. Ανακαλύπτοντας αυτόν τον μετρ του φαντα-

στικού και της φρίκης σε ηλικία 16 ετών, ο Μισέλ Ουελμπέκ δεν έπαψε να τον διαβάζει και σιγά σιγά να αναγνωρίζει στο πρόσωπό του εκλεκτικές συγγενείες. Ανακάλυψε έναν αριστοκράτη, ρατσιστή και μισάνθρωπο που δεν έκρυβε την αηδία του για τον σύγχρονο κόσμο, που απέδιδε στους ξένους – τα «ιταλο-σημιτο-μονγκολοειδή», όπως τους αποκαλούσε – όλες τις ατυχίες που έπλητταν τον ίδιο και που χρησιμοποίησε το μίσος ως κινητήρια δύναμη για τη συγγραφή. Κάτι σαν τον Ουελμπέκ, δηλαδή. Το σύντομο δοκίμιο που αφιερώνει στον Αμερικανό πατέρα της φανταστικής λογοτεχνίας του τράμου, αποκαλύπτει πολλά πράγματα για τον ίδιο τον συγγραφέα των «Στοιχειωδών σωματιδίων».

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Πεσόσα-ω
 «ΕΞΑΝΤΑΣ», ΣΕΛ. 208, € 12,6

Ένα γλωσσάρι των θεμάτων που επανέρχονται στο έργο του Φερνάντο Πεσόσα έχει δημιουργήσει η Μαρία Παπαδήμα, μελετήτρια και μεταφράστρια του έργου του εδώ και μία εικοσαετία. Ένα αλφαβητάρι λέξεων καλύτερα. Αγάπη, μοναξιά, θάλασσα, θλίψη, βροχή, πλήξη, πόλη, νοσταλγία, ύπνος, όνειρο, χρήμα, χρόνος. Η οδός όπου έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του, η Ρουά ντε Ντοραδόρες. Η φήμη, η μεταφυσική, ο θάνατος. Ένας πυρήνας λέξεων, τις οποίες, καθώς σημειώνει η Παπαδήμα, ο συγγραφέας αναλύει μέχρις εξαντλήσεως, «εκθέτοντας πολλαπλώς το σημασιολογικό περιεχόμενό τους, προσφέροντας διαρκώς νέες εκδοχές τους ή αναιώνοντας το με την ευκολία του πνεύματος αντινομίας που τον χαρακτηρίζει, επιβεβαιώνοντας έτσι την ενότητα της κατακερματισμένης δημιουργίας του». Ανθολογώντας από πλήθος έργων του συγγραφέα, αυτά που έγραψε με το όνομά του, αλλά και όσα υπέγραψε ως Μπερνάρντο Σάρες, Άλβαρο ντε Κάμπος, ή Αλμπερτο Καέρια, η εμπνεύστριά αυτού του ιδιαίτερα χρηστικού και συστατικού για το έργο λεξικού μάς δίνει ένα «εγχειρίδιο του πεσσονικού γαλαξία», τη σύνοψη ενός στοχασμού και την επιτομή μιας ποιητικής ιδιοσυγκρασίας.